

Wárágà Yàkóbhò dré tísile dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Yàkóbhò dré tísile dhi 'i. A adré kisùá dhi, Yàkóbhò nda tá Yàkóbhò, Yésu ni adrúpi ró dhi 'i, ìndì Èkèlézyà ni drì kobhá kàdrì dhi kì àlo 'i. Akodhì adré wárágà kònìdhi ni tísì «súrú mudrí-drì-rì ayíbhá bvò wáyi 'ásè dhi i dré» (1:1). Kòdhì adré lèá tâle dhi, móndyá tití Yésu ni ka'ibhá gò ì dré ayízó bvò wáyi 'ásè dhi i dré. Wárágà kònìdhi léna dhi, Yàkóbhò adré móndyá ka'ibhá dhi kì drì ta tà twátwa bì dhi i sè, adrészó tadhá àyi dré dhi, ì kàdré tà 'o àyi kòfalésè ìndì móndyá bvò kòndì àdhya i kòfalé ngíni ya dhi. Adré tà kònì kì ta kòdhya: tà ka'ika'i i tògyá be dhi, móndyá ka'ibhá lemerè ro ìndì ngábhá ro dhi kì tà, móndyá ka'ibhá dhi kì tabhìma, Gïká ni kúlí yíma ìndì 'òma, móndí kì nòma twátwa ko dhi, tà ka'ima ìndì tà dório 'òma, dhyá kì ti likíma, tògyá adrélépi apfòle bhù lésè dhi, dhyá kì bhàma Gïká ni rínyí zàle dhi, móndí kì tâbvó tâma ko dhi, dhyá kì afâma ko dhi, ngábhá kì tà, tà letèma togó vwàvvà sè dhi, ìndì tà zíma Gïká tí dhi. Lavûlé dhi, Yàkóbhò adré tadhá dhi, lè móndyá ka'ibhá dhi ì kàdré ngbà 'í Gïká ni ka'i ko, ì kàdré kókpà tà dório 'o àyi kì tà ka'ika'i nda sè.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi kì atíma

- 1) Mòdo fèma (1:1)
- 2) Tà ka'ika'i i tògyá be dhi (1:2-8)
- 3) Móndyá ka'ibhá lemerè ro ìndì ngábhá ro dhi kí tà (1:9-11)
- 4) Móndyá ka'ibhá dhi kí tabhíma (1:12-18)
- 5) Gíká ní kúlí yíma, ìndì kúlí nda ní 'òma (1:19-27)
- 6) Móndí kí nòma twátwa ko dhi (2:1-13)
- 7) Tà ka'ima ìndì tà doro 'òma (2:14-26)
- 8) Dhyá kí ti likíma (3:1-18)
- 9) Dhyá kí bhàma Gíká ní rínyí zàle dhi (4:1-10)
- 10) Móndí kí tàbvó tâma ko dhi, ìndì dhyá kí afâma ko dhi (4:11-17)
- 11) Ngábhá kí tà (5:1-6)
- 12) Tà letèma togó vwàvvwà sè dhi, ìndì tà zíma Gíká tí dhi (5:7-20)

Yakóbhò ni módo fèma

¹ Ma, Yàkóbhò, màrábà Gíká àdhya ìndì Míri Yésu Krísto àdhya ró dhi, má adré wárágà kònìdhi ni tisì súrú mudrí-drí-rí ayíbhá bvò wäyi 'ásè dhi i dré.* Mòdo àmi dré!

Tà ka'ika'i i tògyá be dhi

² Ama adrúpi i, tà twátwa dhi i kàdré àmi kí tabhí dhi, mì kàdré tà nda kí no ngóró tà adrészó lenzélé ásà dhi i ró.

³ Tako ko, mì ní tâle dhi, tà adrébhá àmi kí tà ka'ika'i tabhí dhi i adré àmi kí 'o adrélé togó tsí ní dhi be.

---

* **1:1 1:1** A adré kisùá dhi, kúlí «súrú mudrí-drí-rí ayíbhá bvò wäyi 'ásè» kònì i adré lèá tâle dhi: «móndyá tití Yésu ní ka'ibhá gò i dré ayízó bvò wäyi 'ásè dhi i».

4 Di adré lèá dhi, àmì kì togó tsìma nda kàdré tà 'o àmì léna kítswálé tití, mì kòlì'wáró àmì kì tà ka'ika'i na kítswálé tití, ìndì tà doro kòpíró àmì àlomvá ko.

5 Di, dhya àlo àmì kòfalé dhi kàdré tògyá le kisúlé dhi, lè akódhi nda kàdré tògyá zi Gíká tí gó, Gíká kòféró drá. Tàko ko, Gíká adré tà doro fe móndyá tití i dré áyi togó doro sè, tà bha àko ró àyi dri.

6 Di, dhya nda dré adrérà'a tà zi Gíká tí dhi 'á dhi, lè kàdré zìá tà ka'ika'i sè, tà kayí àko ró í léna. Angyá ko, dhya ángùdhi adrélépi tà kayí í léna dhi, sù ngóró yiandre nì mì lyá dré adrélé livilé longálé gó, dré adrészó lìle swà ro dhi tíni.

7 Lè dhya làsú be kònìnì nda kòkisù ko tâle dhi, í nì ngá kisú Míri vélésè dhi.

8 Tàko ko, akódhi nì ína tà áyi togó lé dhi kì kípèle bwà ko. Nì kpà ngalè í nì 'òá ngíni ya dhi ko.

Móndyá ka'ibhá lemerè ro ìndì ngábhá ro dhi ki tà

9 Lè móndyá ka'ibhá lemerè ro dhi i kàdré àyi kì drì bha kuru, Gíká dré àyi kì tà tingálé kuru dhi sè.

10 Di, móndyá ka'ibhá ngábhá ro dhi i kàdré àyi kì drì bha kuru, Gíká dré àyi kì tà tirilé kíní mi dhi sè. Tàko ko, ngábhá kì tà nì akí ngóró mbì pfò àdhya tíni.

11 Angyá ko, kítú adré apfòle kèlè, àtsí nì dré adrészó mbì za 'yòle, pfò nì dré adrészó dhèle gó, aveave nì dré adrészó akílé. Di ngábhá kì tà nì

kókpà akí kònìni, ì dré adrérà'a àyì kí làfa tà 'o dhi 'á.

Móndyá ka'ibhá dhi kí tabhìma

¹² Kólénzé dhya adrélèpi áyi togó tsì tà dré adrérà'a áyi tabhì dhi 'á dhi dré! Tàko ko, Gíká kòka'í akódhi nda nì tà dre dhi, akódhi nì kùlá lídrì àdhyà nì kisú, ngóró Gíká dré lazilé móndyá adrébhá áyi le dhi i dré dhi tíni.

¹³ Adré lèá dhi, dhya tà dré adrélè tabhile dhi kòtà dhi, «Gíká adré áma tabhì nì» dhi ko. Ángyá ko, tà kònzi kitswá ína Gíká nì tabhì bwà ko. Akódhi nì tändi adré kpà dhya àlo nì tabhì litílé dhi ko.

¹⁴ Di, tà kàdré dhya àlo nì tabhì dhi, tà nda adré akódhi nì lití, dré áyi tayílé áyi tändi nì lovó kònzi dré sèle litílé dhi sè.

¹⁵ Di lovó kònzi nda kòkisú 'a dre dhi, adré tàkonzi ti. Di tàkonzi nda kòlì'wá kitswálé tití dre dhi, adré dràdrà ti.

¹⁶ Ama adrúpi má dré lèle tò nì i, mì kòtayí àmi adrélè litílé ko:

¹⁷ Tà dóro tití kitswábhá tití dhi ì adré apfòle bhù lésè, adrélè asilé Gíká Atá ngádra tití dhi ki bhàlepi bhù mìbhalé 'á dhi vélésè. Akódhi nda kitswá ru ladzá ko. Tínímvá kpà akódhi mìle dhi yókodhó.

¹⁸ Akódhi ti àma tódhýá áyi kúlí tà bàti àdhyà sè, ngóró í dré tá lèle 'ole dhi tíni, mà kàdréró ngádrí i ró ngá tití dré bhàle dhi i kòfalé be dhi bvó.

Gíká ni kúlí yìma, ìndì kúlí nda ni 'òma

19 Ama adrúpi má dré lèle tò ni i, mì kònì tà kònìdhì dóro: Lè àmì àlo àlo tití dhi i mì kàdré gànzi ró adrélé tà yi mbèlè. Dì, mì kàdré àmìkyá kúlí ta mbèlè ko. Mì kàdré kpà àmì ki togó tayí aswálé mbèlè ko.

20 Tàko ko, dhya adrélépi áyi togó tayí aswálé dhi adré tà gyägya Gïká àdhya ni 'o kòdhya ko.

21 Asà dhi, mì kòtingá àmì rúsè tà wáyi adrébhá àmì ki 'o atsálé ndí ró dhi i, tà kònzi wáyi mì dré adrélé 'ole dhi ìbe. Dì togó yàyà sè dhi, mì kàdré kúlí Gïká dré adrélé kidhílé àmì ki togó na dhi ni ka'i. Angyá ko, kúlí nda rinyí ìbe kitswázó àmì ki tiidri.

22 Mì kàdré ngbà 'í Gïká ni kúlí yiyí ko. Mì kàdré kókpà tà kúlí nda dré adrélé tâle dhi ki 'o be. Mì kàdré 'óá kònìnì ko dhi, mì adré àmì ki tândi ki lití.

23 Tàko ko, dhya adrélépi Gïká ni kúlí yi gó adrészó ka'íá 'ole ko dhi, sù ngóró móndí áyi mìbhalé nòlepi tâlâtálà na gó,

24 kònò áyi mìbhalé nda dre dhi, dré lìzo tivìá mbèlè ngalé áyi lású tá ngíni ya dhi tíni.

25 Dì, dhya adrélépi tátrítrí kúlí kitswálépi tití, adrélépi móndí ki tri dhi ni yi gó, adrészó trôle rúá, adrészó tà í dré yìle dhi ki tivì ko, di, adrészó ína tà nda ki 'o dhi, Gïká ni tà taní bha akódhi dri, tà dré adrélé 'ole dhi i sè.

26 Dhya ángùdhi adrélépi áyi no ngóró móndí adrélépi Gïká ni tà 'o dhi ró gó, adrészó ína áyi kúlí likí ko dhi, adré áyi tândi ni lití. Tà dré adrélé 'ole Gïká ni lindrì bhàzo nda tà tâko 'i.

27 Dì, tà à dré kitswálé 'ole Gïká Atá ni lindrì bhàzo, dré adrélé nòle lolo ìndì tà kònzi àko dhi

ró dhi, tà kònìdhì 'i: adrélé kìmvoànzì kí likí tàyítòkó íbe àyi kí kizà na dhi, ìndì adrélé dhyá kí tändì ni likí adrélé lolo tà kònzi bvò àdhyá kí tà sè dhi.

2

Móndí ki nòma twátwa ko dhi

¹ Ama adrúpi i, mì dré adrélé àma kí Mírì Yésu Krísto mìlanzìlanzì ro dhi ni ka'í dhi sè dhi, mì kàdré móndí kí no twátwa ko.

² Agó àlo kítá aveave asólépi í rú trónjó órò sè dhi be dhi kàtsá àrà mì dré ru kímózó dhi 'á gò, agó àzya lemerè ro kítá lirí asólépi í rú dhi dré kpà atsázó àrà nda 'á dhi, mì adré 'òá ngíni?

³ Mì kàdré agó kítá aveave asólépi nda ni lindrì bha, adrészó tàá akódhì dré dhi «Mí kòlirí kònwa àrà dório 'á» gò, mì dré adrészó tàá agó lemerè ro nda dré dhi, «Mí totó mì kònàle», kó ngalè «Mí lirí áma pá làga kíní mi kònwa» dhi,

⁴ kòdhì mì adré tsì móndí kí no twátwa àmi kòfalésè ko? Mì adré tsì móndí kí tábvó ta àmi kí tà kisùle kònzi dhi i sè ko?

⁵ Ama adrúpi má dré lèle tò ni i, mì yi rè ká! Gíká kipè tsì móndyá móndyá bvò àdhyá i dré adrélé nòle lemerèbhá ro dhi i atsálé ngábhá i ró àyi kí tà ka'íka'í sè dhi kòdhya ko? Kipè tsì àyi nda i kitswálé file áyi Opì í dré tà ni ni lazízó móndyá adrébhá áyi le dhi i dré dhi na dhi kòdhya ko?

⁶ Di, àmi, mì adré àmikya lemerèbhá nda ki ayízè! Ngábhá i adré zakó tsì àmi kí ató àyi pálé, adrészó kpà àmi kí tidri tábvó tabhá i kandrá dhi àyi?

7 Ayì nda ì adré zakó tsì dhya àmì kì azilépi dhi ni rú doro dhi ni lodhá dhi àyi?

8 Mì nì tòlì tisile Gíká ni Kúlí na kònìdhì doro; «Mí kàdré àmì àzya ni le ngóró mí dré adrélé àmì tändi ni le dhi tíni.»* Di mì kàdré tòlì Gíká ni Opì àdhyà nda ni ka'ì 'ole báti dhi, kòdhì mì adré tà doro 'o.

9 Di, mì kàdré àmikya móndí kì no twátwa dhi, mì adré tàkonzi 'o gò, tátrítrí kúlí dré adrészó tadhá dhi, àmì tátrítrí kúlí nda ni ñobhá 'i.

10 Tàko ko, dhya àlo kàdré tátrítrí kúlí likí wáyi gò, dré ndìndì tà àlo tátrítrí kúlí nda dré adrélé tâle dhi ni ñòzo dhi, akódhì nda ñò tátrítrí kúlí wáyi nda dre.

11 Angyá ko, Gíká tâlepi dhi «Mí kò'o múná tà ko» dhi, tà kókpà dhi: «Mí kòpfu móndí dràle ko.»† Di mí kò'o múná tà ko gò, mí dré mína móndí pfùzo dràle dhi, mí atsá tátrítrí kúlí ñòlepi ró dre.

12 Àsà dhi, lè mì kàdré kúlí ta adrészó kpà tà 'o, ngóró móndí dra àyi kì tàbvo tázó tátrítrí kúlí adrélépi móndí kì tri dhi sè dhi kya tíni.

13 Tàko ko, kítú dra móndí kì tàbvo tázó dhi tú dhi, Gíká ni dhya ángùdhì áyi àzya ni kizà bhàlepi ko dhi ni tàbvo ta, akódhì ni kizà bha àko ró. Gíká milésè dhi, móndí kì kizà bhàle dhi kàdrì lavulé, móndí kì tàbvo tâle dhi rúsè.

Tà ka'ima ìndì tà doro 'òma

14 Ama adrúpi i, dhya àlo kàdré tâá dhi, i tà ka'ika'i ìbe gò, dré adrészó tà adrébhá áyi tà

* **2:8 2:8** A kònò Lèvítíkè 19:18. † **2:11 2:11** A kònò Pfòma 20:13-14; Dùtèrònómè 5:17-18.

ka'ika'i nda ni tadhá dhi ki 'o ko dhi, akódhi nda ni àdho tà doro kisú ásà? Tà ka'ika'i lású be kònìnì nda ni kitswá tsí akódhi ni tidrí?

¹⁵ Ami ki adrúpi àlo 'i yà, kó ngalè àmì ki amvúpi àlo 'i yà dhi kàdré kítá asólé í rú dhi àko, ìndì ngá kitswálé nyàle kítú àlo àlo sè dhi àko gò,

¹⁶ àmì ki àlo dré tázooá akódhi dré dhi: «Mí kòlì togó be kàdríkàdrí! Mí kòlikí mi kídhì sè doro, ìndì mí kónya ngá pízo pípí!» gò, mì dré àmikya ngá kitswábhá akódhi ni rúbhá ledé dhi ki fèzo drá ko dhi, mì adré àdho tà doro 'o kòdhya?

¹⁷ Kókpà kòdhì tíni, dhya àlo kàdré ngebà 'i tà ka'ika'i íbe gò, adrészò tà doro 'o tà ka'ika'i nda sè ko dhi, tà ka'ika'i nda drà dre.

¹⁸ A ni kitswá tàá dhi: «Mí mína tà ka'ika'i íbe. Ma mána tà doro má dré adrélé 'ole dhi íbe. Mí tadhá rè má dré ámì tà ka'ika'i tà doro 'ole dhi àko nda ká. Di má ni mí dré áma tà ka'ika'i tadhá tà doro má dré adrélé 'ole dhi i sè.»

¹⁹ Mí adré mína ka'ia dhi, Gíká àlo kwákwá. Kòdhì doro. Tíri kònzi i adré kókpà ka'ia kònìnì gò, i dré adrészò lyàle tirí dré.

²⁰ Mi móndí azaaza ró ni, mí adré lèá má kòtadhá mí dré dhi, tà ka'ika'i tà doro 'ole dhi àko dhi, tà tako 'i káyà dhi?

²¹ Mí kisù rè àma ki tábhí Abàrámà ni tà ká. Gíká nò tá tsí akódhi nda gyägya tà dré tá 'ole dhi i sè ko? Tako ko, akódhi bhà tá áyi mvá Isákà àlètárì dri, kitswázó fèá mòbòmà ro Gíká dré.

²² Mí nò rè ngalè akódhi ni tà ka'ika'i adré tá tà 'o túmání tà doro dré tá adrélé 'ole dhi íbe ngíni ya dhi ká. Di Gíká 'o tá akódhi ni tà ka'ika'i nda kitswálé tití tà doro dré 'ole nda i sè.

23 Dì tà tísile Gíká ní Kúlí na kònìdhi 'o ru kònìnì: «Àbàramà ka'í tá Gíká gò, Gíká dré akódhi ní nòzo gyágya akódhi ní tà ka'íka'í nda sè.»‡ Kòdhì íbe dhi, Gíká zi tá kpà akódhi áyi arúpi ró.

24 Mì nò rè ká! Gíká adré móndí kí bha gyágya í kandrá ngbà 'í àyi kí tà ka'íka'í sè ko. Adré kókpà àyi kí bha gyágya tà ì dré adrélé 'ole dhi i sè.

25 Kókpà kòdhì tíni, Gíká bhà tá Rábà, tòkó zàràbhù ro dhi gyágya í kandrá tà dré tá 'ole dhi i sè. Tàko ko, akódhi nda ka'í tá Ísérélè ànzì mùle lùzu ró dhi i dôle í véna gò, àyi kí mùzo nzile láti twá 'ásè.§

26 Dì ngóró rúbhá la'a lídrì àdhya àko dhi dré adrélé dràle dràdrà dhi tíni dhi, tà ka'íka'í tà doro 'ole dhi àko dhi adré kókpà dràle dràdrà.

3

Ama ki làdra likima

1 Áma adrúpi i, lè móndí bì àmì kòfalé dhi ì kàdré láti nda atsázó tà tadhábhá i ró ko. Tàko ko, mì ní tâle dhi, Gíká ní àma adrébhá áyi tà tadhá dhi kí tâbvwó ta tà tândi ró, móndí àruka kya kí lavú dhi be.

2 Ama tití dhi i, mà adré ledhélé tàkonzi na láti twátwa i sè. Dì, dhya àlo kàdré ína dhèle tàkonzi na kúlí í dré adrélé tâle dhi i sè ko dhi, akódhi nda móndí doro kitswálépi dhi 'i. Kitswá áyi rúbhá wáyi dhi ní bha áyi rínyí zàle.

3 Mà kàdré aya mvá tsà dhi ní 'i dòngí i tí kitswázó àyi kí bha àma kí rínyí zàle dhi, mà

---

‡ 2:23 2:23 A kònò Kidhoma 15:6. § 2:25 2:25 A kònò Yósúwà 2:1-21.

kitswá àyi kí dri lìle àrà ángùdhi mà dré adrészó lèle lìle lána dhi na bwà.

⁴ Kàdré kó bwátù kàdrì kí tà sè dhi, tágba ì kàdré kàdrì gú yà, ìndì lyǎandre dré adrészó àyi kí liví yà dhi, aya mvá tsà dhi kitswá àyi kí tìdì lìle àrà ángùdhi bwátù dôlepi dré adrészó lèle lìle lána dhi na bwà.

⁵ Dhyá kí làdra ní tà kókpà kòdhi tíni. Tágba làdra nda dré adrészó rúbhá ní kìgá mvá tsà dhi 'í dhi, adré áyi afà tà kàdrìkàdrì í dré 'ole dhi kí tà sè. Mì nò rè ngalè àtsí mvá tsà dhi dré adrélé duku andre za vèle ngíni ya dhi ká!

⁶ Ama kí làdra kókpà àtsí 'í. Rúbhá ní kìgá tití dhi ì kòfalé dhi, adré tà kònzi 'o lavúlé. Adré àma kí rúbhá wáyi dhi ní 'o atsálé ndí ró. Adré kpà àma kí lídrì wáyi dhi ní za vèle àtsí adrélépi angálé líferò lésè dhi sè.

⁷ Móndí ì adré kà'wá mbì àdhya kí kárá tití dhi kí turú adrészó àyi kí likí bhà 'a, túmání àrí twátwa dhi íbe, kà'wá twátwa adrébhá àyi kí se agáti sè dhi íbe, ìndì kosyá twátwa dhi íbe. Bàti, ì likí kà'wá nda i tití atsálé bhà àdhya ró.

⁸ Di, dhya àlo kitswá ína áyi tändì ní làdra likí kitswálé tití ko. Làdra nda, ngá kònzi kitswálé likílé bwà ko dhi 'í. Akódhi ga kàtrá adrélépi móndí kí tupfú todràle dhi sè bí.

⁹ Ama kí làdra sè dhi, mà adré Míri àma kí Atá ní rú bha kùle, adrészó kókpà móndí Gíká dré bhàle lású be í tití dhi kí tatrí ásà.

¹⁰ Di kúlì adrészó tà taní bha móndí i dri dhi i túmání kúlì adrészó móndí kí tatrí dhi íbe dhi, i adré apfòle ti àlo nda lésè. Ama adrúpi i, lè tá tà nda kàdré kònìnì ko.

11 Yí kìní ni kitswá tsì apfòle túmāní yí kùdzí be kidrì àlo lésè bwà?

12 Ama adrúpi i, figi fa kitswá tsì òlívè lò'wa 'a bwà? Vinò fa kitswá tsì figi lò'wa 'a bwà? Di kidrì tà'i ró dhi kitswá kpà yí kìní 'o apfòle bwà ko.

Tògyá adrélépi apfòle bhù lésè dhi

13 Dhya àmi kòfalé adrélépi tà nǐnì íbe ìndì tògyá íbe dhi àdhi 'i? Lè dhya nda kàdré tà nda kí tadhá áyi atsimá dóro dhi sè, ìndì tà dóro í dré adrélé 'ole togó yàyà sè ìndì tògyá sè dhi i sè.

14 Di, mì kàdré àmikya lovó kònzi bha àmi kòfalésè, adrészó àmi kí tändi kí tà bha drídri dhi, lè mì kàdré àmi kí afà tà nda sè ko. Mì kàdré kpà tà bàti ga ko.

15 Tògyá làsú be kònìnì nda adré apfòle bhù lésè ko. Be ró dhi, tògyá nda ína tògyá bvò kòndi àdhya 'i. Adré angálé Dzáborò vélésè.

16 Tàko ko, àrà ángùdhi móndí ì dré adrészó lovó kònzi bha àyi kòfalésè, adrészó àyi kí tändi kí tà bha drídri dhi 'á dhi, à adré tà wàyá kisú, tà kònzi kí kárá tití dhi íbe.

17 Di, tògyá adrélépi apfòle bhù lésè dhi ína lolo. Adré tà kìdríkìdrí bha móndí i kòfalé, adrészó togó yàyà tadhá, adrészó móndí kí yi dóro, adrészó móndí kí kizà bha, adrészó tà dóro 'o, adrészó móndí kí no twátwa ko, adrészó kpà tà 'o túrúpfú àko.

18 Móndyá adrébhá tà kìdríkìdrí bha móndí i kòfalé dhi ì adré ngá kidhí tà kìdríkìdrí na gó, ì dré adrészó lanyá tà gyägya àdhya ni akónà bì.

4

Ama ki bhàma Gïká ni rïnyí zàle dhi

¹ Tà adrészó ru pfu, adrészó lawàle àmì kòfalésè dhì adré angálé ángolésè? Tà nda ì adré zakó tsì angálé àmì kì lovó kònzi adrébhá àdzú bhu àmì léna dhì ì lésè?

² Mì adré ngá lovó bha gò, mì dré adrészó ngá nda ni kisú ko. Di mì adré lovó kònzi bha móndí ì rú, adrészó àyi kì le tupfûlé ngá nda ni kisúzó. Mì adré lawàle, adrészó ru pfu móndí íbe ngá nda ni tà sè. Di, mì adré àmikya ngá mì dré adrélé lèle nda ni kisú ko, mì dré adrélé ziá Gïká tí ko dhì sè.

³ Di, tágba mì kàdré ngá nda ni zi Gïká tí yà dhì, mì adré kisúá ko. Tàko ko, mì adré ngá nda ni zi togó kònzi sè, mì kò'oró àmì kì tandí kì lovó kònzi ásà be dhì bvó.

⁴ Amì móndí zàràbhù ro ni ì, mì nì ko tâle dhì, ru sùma tà bvò kòndí àdhya íbe dhì adré dhyá kì 'o atsálé Gïká ni kàribhá ro dhì? Di dhyá ángùdhi adrélépi lèá adrélé arúpi bvò kòndí àdhya ró dhì, adré áyi 'o atsálé Gïká ni kàribhá ro.

⁵ Gïká ni Kúlí adré tâá dhì: «Gïká adré togó í dré bhàle àma léna dhì ni lovó bha tò.»* Mì adré kisúá dhì, Gïká ni Kúlí adré tà kòdhì ni ta àngyá?

⁶ Di, Gïká ni togó taní bhàle àma rú dhì kàdrì lavulé. Tàko ko, akódhì ni Kúlí adré tâá dhì: «Gïká adré ru pfu móndyá drïkàdrì ro dhì íbe.

---

* **4:5 4:5** A kitswá kpà kúlí tisìle Giríkì ti sè kònì ki ladzá kònìnì: «Gïká adré Tirí í dré bhàle àma léna dhì ni lovó bha tò,» kó ngalè «Togó Gïká dré bhàle àma léna dhì adré lovó bha tò.»

Dì, adré ína áyi togó taní bha móndyá adrébhá
àyi kì tà bha kíní mi dhi i rú.»[†]

⁷ Dì ásà dhi, mì kàdré àmì kì bha Gïká nì rïnyí zàle. Mì kàdré ligílé Dzáborò be gò, kòlapáró àmì rúsè vwàvwà ro.

⁸ Mì kàdré àmì kì kísí ànyi Gïká làga gò, kòkisíró kpà i ànyi àmì làga. Amì tákonzibhá nì i, mì kòdzì àmì kì drígá àmì kì tákonzì lésè! Amì túúpfúbhá nì i, mì kòtemvé àmì kì togó!

⁹ Mì kàdré kizà ro, adrélé àwó ngo, adrészó tongolé! Amì kì arí kòladzá ru atsálé àwo ró. Amì kì kólénzé kòladzá ru atsálé kizà ro.

¹⁰ Mì kàdré àmì kì tà bha kíní mi Mírì kandrá gò, kòtingáró àmì kì tà kuru.

Móndí ki tàbvó tâma ko dhi

¹¹ Ama adrúpi i, lè mì kàdré tà ta kònzi àmì kì adrúpi i rú ko. Dhya ángùdhi adrélépi tà ta kònzi áyi adrúpi rú yà, kó ngalé adrélépi akódhi nì tàbvó ta yà dhi, adré tà ta kònzi Gïká nì tátrítrí kúlí rú, adrészó kpà tátrítrí kúlí nda nì tàbvó ta. Mí kàdré tátrítrí kúlí nì tàbvó ta dhi, kòdhì mí adré tátrítrí kúlí nda nì 'o ko. Be ró dhi, mí atsá mína tátrítrí kúlí nda nì tàbvó tâlepi ró.

¹² Tákò dhya tátrítrí kúlí fèlepi ìndì móndí ki tàbvó tâlepi dhi ngbà 'i àlo kwákwa. Gïká 'i kalóma. Akódhi nda rïnyí ìbe kïtswázó móndí tïdrí, kïtswázó kpà móndí pfu dràle. Dì, mi tá mína àdhi 'i, adrélé ámì àzya nì tàbvó ta ni?

Ama ki afàma ko dhi

[†] **4:6 4:6** A kònò Tògyakúlì i 3:34.

¹³ Mì yi rè ma, àmì adrébhá tàá dhi «Ándrò yà, kó ngalè kídru yà dhi, mà nì li bhàandre àlo na, àzí 'o kóná àlo làfa kisúzó» nì i.

¹⁴ Amì, mì nì ngalè kídru dhi, àmì kì lídrì ni adré ngíni ya dhi ko. Tàko ko, àmì kì lídrì nda sù ngóró sàsàlì adrélépi sàle lókyá tsà sè gò, dré adrészó akilé dhi tíni.

¹⁵ Adré dì be lèá dhi, mì kàdré tàá kònìnì: «Míri kòlè dhi, mà nì adré lídrì íbe gò, mà dré tà kònì kì 'òzo tà kònà íbe.»

¹⁶ Di, nyànomvá dhi, mì adré àmì kì afà adrélé dríkàdrì 'o. Dhyá kì afàma lású be kònìnì nda kònzi.

¹⁷ Dì ásà dhi, dhya ángùdhi adrélépi tà dóro ni 'ole gò, adrészó tà nda kì 'o ko dhi, adré ína tàkonzì 'o.

5

Tà tale ngábhá ki kodzozó dhi

¹ Amì ngábhá ro ni i, mì yi rè ká! Lè mì kàdré àwó ngo adrészó lélú ga, kizà adrébhá alèle àmì dri dhi kì tà sè!

² Amì kì ngá ñwa dre. Kidzú mbe àmì kì kítá i dre.

³ Kìndrì mbe àmì kì óró i, àmì kì àrezá be dre. Di kìndrì nda nì àmì kì tàkonzì tadhá ngádra 'á kítú tàbvó tàzo dhi tú dhi nì. A nì kpà àmì kì zá nya, ngóró àtsí dré adrélé zá za vèle dhi tíni. Tàko ko, mì lokó àmìkya ngá làgí be kàdrì dhi i àmì dré lókyá kùdù sè dre.

⁴ Mì yi rè ká! Làfa mì dré gàle fèlé dhya àzí 'obhá àmì kì amvú na dhi i dré dhi adré ngôle

àmì dri. Kótrétré dhya lànyá lokóbhá àmì ki amvú na dhi kya dhe Mírì rínyí líyí bína dre.

5 Bvò kònìdhi lé dhi, àmì tá ngbú adrélé trú kólányá na, adrélé àmì ki tändi ki lovó 'o. Mì nya àmì sìle ngbõngbo kà'wá tíni, adrélé kítú dra àmì ki tilizó dhi nì letè.

6 Mì bhà tà móndí adrébhá tá tà àko àyi rú dhi i dri, àyi ki tupfuzó todràle, tágba ì dré tá adrészó liglé àmì rú ko dhi.

Tà letèma togó vwàvvà sè dhi

7 Di áma adrúpi i, mì kàdré tà letè togó vwàvvà sè, tsàle kítú Mírì dré dra agòzo dhi tú. Mì nò rè ngalè dhya ngá kidhílépi dhi adré ngá nda ki letè akónàle togó vwàvvà sè ngíni ya dhi ká. Adré letéá kidhólé lókyá kozya dré adrészó anzílé dhi sè, tsàle lókyá kozya nda dré adrérà'a akílé dhi 'á.

8 Amì ró dhi, mì kàdré kókpà tà letè togó vwàvvà sè, adrészó togó tsì. Tàko ko, kítú Mírì dré dra agòzo dhi atsá ànyi dre.

9 Ama adrúpi i, mì kàdré ru ndri àmì kòfalésè ko, à kòtaró àmì ki tàbvó ko dhi bvó. Mì nò rè ká! Dhya dra móndí ki tàbvó tàlepi dhi dzó tí!

10 Ama adrúpi i, mì kisù rè ngalè pròfétà atú tà longóbhá Mírì nì rú sè dhi, ì tsì tá àyi ki togó àyi ki kizà na ngíni ya dhi ká. Mì kàdré di togó tsì àyikya tíni.

11 Mà adré zakó tsì àyi nda ki zi kólénzébhá ro, ì dré tá àyi ki togó tsìle dhi sè? Mì yi zakó ngalè Yóbò tsì tá áyi togó ngíni ya dhi 'í. Mì nò kpà tà Mírì dré 'ole akódhi dré kùdù na dhi 'í. Tàko

ko, Mírì adré kizà do áyi togó na móndí kì tà sè, adrészó àyi kì kizà bha tà tändi ró.

¹² Ama adrúpi i, tà kàdrì lavulé dhi, lè mì kòsì móndrà bhù nì rú sè yà, bvò nì rú sè yà, kó ngalè ngá àzya nì rú sè yà dhi ko. Be ró dhi, mì kàdré ngbà 'í tàá «Ayíya», kó «Kóko», Gíká kòbhàró tà àmì dri ko.

Tà zìma Gíká tí tà ka'ika'i sè dhi

¹³ Dhya àlo àmì kòfalé dhi kàdré kizà nya dhi, kàdré tà zi Gíká tí. Dhya àlo kàdré arí íbe dhi, kàdré longó ngo Gíká nì rú bhàzo kùle.

¹⁴ Dhya àlo àmì kòfalé dhi kàdré drà ro dhi, kází bhàgo Èkélézyà àdhya i, è kòziró tà Mírì tí akódhi dré, dò dàzo akódhi dri Mírì nì rú sè.

¹⁵ Di tà zile Mírì tí tà ka'ika'i sè dhi nì dhya drà ro nda nì tìdrí gó, Mírì dré akódhi nì tingázó kuru. Dhya nda kò'o tàkonzi dhi, Gíká nì kpà akódhi nì tàkonzi tri.

¹⁶ Di ásà dhi, lè mì kàdré àmì kì tàkonzi kì ta ngádra 'á àmì kòfalésè, adrészó kpà tà zi Gíká tí àmì kì adrúpi i dré, mì kàdríró àmì kì drà i lésè be dhi bvó. Tà báti ró dhi, tà móndí gyágya dré adrélé zile Gíká tí dhi, rinyí íbe adrészó tà kàdrì 'o.

¹⁷ Mì kisù rè Èlífà nì tà ká. Akódhi nda tá móndí 'i àma tini. Akódhi zi tá tà Gíká tí togó wáyi sè, kozya kòdhiró ko dhi bvó. Di kozya dré dhízo bvò dri ko kóná na, mbă nzi-drí-àlo.

¹⁸ Amvolásà dhi, dré gózo tódyá tà zi Gíká tí gó, kozya dré gózo adrélé dhile gó, bvò dré gózo adrélé ngá 'o kàle.

19 Ama adrúpi i, dhya àlo àmì kòfalé dhi kòku láti tà báti àdhya 'ásè gò, dhya àzya dré akódhi ni adrízo agòle láti tà báti àdhya nda 'á dhi,

20 lè mì kònì tà kònìdhi: Dhya ángùdhi adrélépi móndí tàkonzì 'òlepi dhi ni adrì agòle láti kinzò ro dhi lésè dhi, ni akódhi nda ni tindrí dràdrà lésè gò, akódhi ni tàkonzì zyandre dhi kì zuzo.

Logo (Logoti)

**Logoti (Logo): BUKU TA TIDHI//RU YIZO DHYADHYA
New Testament**

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Logo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 May 2025 from source
files dated 10 May 2025

942af0a0-42ea-5477-8f1a-fed39823f32b